

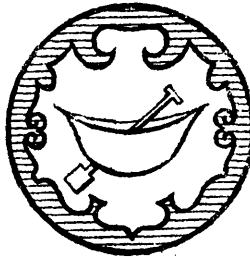
DZIENNIK

ZARZĄDU

Redakcja i administracja
Plac Wolności 1.

Administracja czynna od godz. 10-12 w p.
Redakcja od godz. 1-2 po południu.

Prenumerata: Kwartalnie . Mk. 300.-
Miesięcznie . " 100.-

M. ŁODZI

Ogłoszenie: Wiersz nonparelowy (cztery szpalty na stronie) Mk. 20.-Przed tekstem Mk. 50.- za wiersz (dwie szpalty na stronie). Drobnie 5 marek za wyraz. Najmniejsze ogłoszenie mk. 50.-

Cena egzemplarza 30 Marek

Nr 4. (120.)

Łódź, wtorek 24 stycznia 1922 r.

Rok IV.

Znaczenie gazownictwa w miastach.

W rozwoju naszego kraju, a specjalnie miast i miasteczek nie może chodzić o popieranie tylko pewnych gałęzi przemysłu z zaniedbaniem innych np. dlatego, że one ze względów konkurencyjnych, lub interesów pewnych sfer ludzi, mających związek z tymi, a nie innymi gałęziami przemysłu, byłyby dla nich niedogodne. Tak się działo dotychczas u nas, jeśli chodziło o gazownictwo. W Królestwie Polskiem liczymy na 116 oficjalnie uznanych miast i miasteczek wszystkiego tylko 6, względnie 7 gazowni, (jeżeli uwzględnimy dwie gazownie w Warszawie), służących dla zadość uczynienia potrzebom odnośnych miast. Gdy jednak wyrażała się potrzeba stworzenia w nowym środowisku centrali dla oświetlenia, ogół bez namysłu oświadczał się wyłącznie za elektrycznością, uważając gaz za przeżytek niegodny nowoczesnej cywilizacji, — ale gdzie?, chyba tylko u nas i w Rosji, boć przecie cały świat kulturalny jest formalnie zasiany gazownikami. Dość powiedzieć, że w Niemczech liczymy około 1600 gazowni na ogólną ilość około 3000 miast i miasteczek. W Szwajcarii, w której zdawałoby się, że warunki miejscowe, najmniej nadają się dla gazownictwa, liczymy przeszło 50 gazowni bardzo dobrze prosperujących, a w Anglii niema chyba wsi, w której nie byłoby gazu. To samo odnosi się i do innych krajów kulturalnych. Wszędzie są elektrownie, ale są również i gazownie, gdyż w społeczeństwach bez uprzedzeń, nie mówi się, że gdzie jest elektryczność, tam na gaz niema już miejsca, albo odwrotnie. Stąd spotykamy się niejednokrotnie za granicą z takim zjawiskiem, że w stonkowo małych nawet miastach, obok siebie rozwijają się bardzo dobrze i gazownie i elektrownie. Są wypadki, że obie centrale, pracują pod wspólnym nawet dachem (przykład Gratz), a już do względnie częstych bardzo objawów należy zaliczyć wspólne zarządy gazowni, elektrowni i wodociągów, jako przedsiębiorstw miejskich. Widzimy zatem, że inaczej zapatrują się na te rzeczy za granicą, niż u nas. Powstawanie elektrowni obok gazowni, to nie śmierć gazowni, to dopiero przez wzajemną rywalizację, względnie dopełnianie się obydwóch przedsiębiorstw i możność zadość uczynienia wszelkim wymaganiom życia gospodarczego, miejskiego i prywatnego, szybsze tępo rozwoju gazowni. Za przykład mogą posłużyć u nas Warszawa, Łódź, Kraków i Lwów. Wszystkie te miasta posiadają

gazownie i elektrownie. Wszędzie konsumpcja gazu nie tylko, że przez to nie zmalała, ale przeciwnie, znacznie się podniosła.

Inż. p. E. Świerczewski, b. dyrektor gazowni miejskiej w Łodzi i zaśluzony działacz na polu gazownictwa, przytacza ciekawe dane z tej dziedziny: W Łodzi elektrownia zaczęła funkcjonować w r. 1906. Konsumpcja gazu w Łodzi, wynosząca na rok 1905/6 205763300 st. kub., zwiększyła się w następnym do 218282100 st. kub. i tak stale się zwiększała aż do wybuchu wojny, wykazując za rok 1913/14 370047000 st. kub., czyli od chwili rozpoczęcia działalności elektrowni w r. 1906, podniosło się spożycie gazu o 164288700 st. kub., co odpowiada stosunkowi 80,8 proc.

Elektrownie zatem nie tylko że nie przeszkadzają do rozwoju spożycia gazu, ale przeciwnie, pośrednio, a nawet i w pewnych wypadkach bezpośrednio, pomagają.

Przy instalacjach elektrycznych w nowych budowlach np. stale wprowadzają za granicą gaz do gotowania, a w licznych wypadkach i do ogrzewania lokalów. Dla oświetlenia ulic i placów, obok lamp łukowych elektrycznych i tak zwanego gazu stłoczonego dla wytwarzania wielkich źródeł światła, rozwija się w dalszym ciągu stale oświetlenie gazowe, wyłączne prawie typu żarowego, szczególnie na więcej oddalonych od śródmieścia punktach.

Korzyści, jakie miasto i ludność odnoszą z gazowni, są najrozmaitsze i dadzą się podzielić na następujące grupy:

- a) korzyści materialne dla gmin miejskich,
- b) „ „ „ gospodarcze dla miast,
- c) „ „ „ w kierunku podniesienia higieny miast,
- d) „ „ „ przez podniesienie przemysłu narodowego z tytułu wytwarzanych w gazowniach produktów ubocznych, jak: smoła, woda amoniakalna, koks, grafit, masa pogazowa,
- e) korzyści z taniego materiału opałowego i świetlnego dla odbiorców gazu,

i wreszcie, **pośrednie korzyści**, przez rozmaite stałe dostawy, bez których eksploatacja gazowni nie byłaby ani na chwilę możliwa.

Naszukujemy choćby w kilku słowach poszczególne korzyści powyżej wliczone.

A więc, — korzyści materialne.

Te są dla kas miejskich zawsze niebagatelne, bez względu na to, czy gazownie stanowią własność miejską, czy też są koncesjonowane.

Naprzekład Łódź, która oddała gazownię miejską w administrację dzierżawną obywatelom m. Łodzi, otrzymała za czas od 26 czerwca 1909 r. do października 1914 r. w postaci tenuty dzierżawnej na ogólne cele miejskie, a więc za czas 5 lat i 3 miesięcy 567071 rubli 43 kop. i na fundusz budowy szpitala miejskiego 526904 ruble 86 kop., razem 1093876 rub. 29 k., niezależnie od wykonanych inwestycji na 400000 rubli, amortyzujących się zupełnie na rzecz miasta w r. 1920, przy kapitale budowlanym umieszczonym w gazowni w wysokości około 1 i pół miliona rubli. Krakowska gazownia, stanowiąca własność miejską, przynosi kasie miejskiej rocznie 300—400000 koron (według danych z r. 1917). W tym czasie ma miasto zdecydować budowę nowej gazowni.

Do korzyści gospodarczych dla miast należy oświetlenie uliczne. Wolny wybór tam, gdzie są elektrownie, pomiędzy jednym i drugim rodzajem oświetlenia, przyczem koszt własny oświetlenia, szczególnie w miastach rozporządzających własnymi gazowniami, jest zwykle tańszym dla gazu, niż dla elektryczności; gotowanie na gazie we wszelkich instytucjach miejskich i rządowych, jak szpitalach, koszarach; zastosowanie gazu do ce-

ów naukowych w laboratorjach, ambulatorjach i klinikach uniwersyteckich; piece kąpielowe na gazie, pralnie, prasownie na gazie; oświetlenie gazem na równi z elektrycznością, ogrzewanie gazem rozmaitych pomieszczeń i t. d. Oto pobieżnie wyliczone korzyści gospodarcze.

Dalej p. Świerczewski twierdzi:

Jedną z najważniejszych kwestji higienicznych, dotychczas i na dłuższą przyszłość jeszcze zaprzatających umysły higienistów, jest między innymi usunięcie dymu z miast. Gaz i koks, jako materiał opałowy, są najlepszym rozwiązaniem tej tak ważnej kwestji.

Jaką korzyść przynoszą produkty uboczne dla przemysłu narodowego, odpowiedź na to mamy w destylarniach smoły, dostarczających benzol, toluol, ksylol, (soiventnafta), naftalinę, antracen, kwas karbolowy i pochodne, jak anilinę, będącą podstawą fabrykacji barwników anilinowych, odgrywających tak ważną rolę w przemyśle włóknistym, fabrykach urządzanych przy każdej gazowni dla przerabiania wody amoniakalnej na amoniak, siarniak, węgiel amonu i szczególnie ważny produkt dla celów rolniczych, jakim jest siarczan amonu. Na tem, nad wyraz pobieżnem wyliczeniu produktów, osiąganym z przeróbki smoły z pominięciem całych gałęzi przemysłu chemicznego, jak perfumy, sacharyna i t. d., nie kończą się wyliczone korzyści. Wojna dopiero pokazała, jaką szczególną rolę odgrywają dla celów wojennych destylarnie smoły i fabryki, przerabiające wodę amoniakalną, służąc pośrednio do wytwarzania materiałów wybuchowych. Pomijam jeszcze takie korzyści wojenne, jak np. użytkowanie destylatów smoły w postaci smarów, których olbrzymi brak podczas obecnej wojny daje się odczuwać na każdym kroku, i inne. W każdym razie musimy przyjść do przekonania, że powyższe produkty uboczne, stale, bez względu na czas pokojowy, czy wojenny, odgrywają w przemyśle żywotną rolę, stanowiąc, tam, gdzie są liczne gazownie i koksownie, olbrzymie bogactwo narodowe, którego nam niestety brak.

Należałoby wspomnieć jeszcze choć w kilku słowach o korzyściach ze smoły surowej (nie przerabianej) w życiu gospodarczem i przemysłowem, a więc takich, jak zużytkowanie jej do smołowania dachów krytych papą, a na zachodzie specjalnie i do dróg szosowych (to ostatnie zalecone przez brukselski kongres budowy dróg z r. 1910), ze smoły z pieców o retortach pionowych, do motorów Diesla, wreszcie w postaci olejów smołowych, jako materiał opałowy, do lokomotyw, lokomobil, okrętów, pieców hutniczych i znów do popędu motorów Diesla.

O korzyściach z koksu, poza stroną higieniczną, o czem już wspominaliśmy, nadmienię tylko jeszcze, że jest najlepszym materiałem opałowym dla centralnych ogrzewań, a niezbędnym dla kowali, blacharzy brązowników i t. d., nie rozporządzających dziś węglem drzewnym. Jest to tak zwany koks kowalski. Z pieców o retortach pionowych i t. zw. komorowych, coraz częściej używanych obecnie w gazownictwie, otrzymuje się koks o własnościach identycznych z koksem odlewniczym, dostarczany przez koksownie, wskutek czego znajduje on zastosowanie i w odlewnictwie.

Nie chciałbym specjalnie pominąć tych usług, jakie oddał koks podczas obecnej wojny, zastępując z pożytkiem antracyt dla silników na gaz ssany. Sądzę, że ta rola koksu mogłaby być w niejednym wypadku wyzyskana przy projektowanej elektryfikacji kraju.

W mniejszym stopniu, dla niewielkiej jej ilości, odgrywa rolę w przemyśle, tak zwana zużyta masa gazowa, (masa pogazowa), zawierająca 25—40 proc. siarki i około 10 proc. błękitu berlińskiego, i grafit retortowy, używany w elektrotechnice do elementów i do lamp łukowych.

Nie rozpisując się dłużej nad wygodą z gazu, w życiu prywatnym, jako materiału opałowego do kuchen, żelazek do prasowania, pieców kąpielowych, pieców do ogrzewania mieszkań i t. d. wspomnieć tylko należy o wielkim pożytku z gazu w przemyśle włóknistym, przez zastosowanie go do opalarek, w fabrykach metalowych do spawania metali, w drukarniach do odlewania czcionek, w piekarniach i innych zakładach przemysłowych. O tej roli gazu świadczy fakt, że z chwilą unieruchomienia przemysłu w Łodzi, ogólna konsumpcja gazu spadła o całe 30 proc.

Nie należy w końcu pominąć i pośrednich korzyści, wypływających z przemysłu gazowniczego. — Przemysł ten potrzebuje pomocy w postaci stale dotarczanych mu rur żelaznych, fasonów, garnków kondensacyjnych, części lanych i kutych do latarni, rur ciągniowych i łączników z odlewni i fabryk żelaza i cegieł ogniotrwałych, fasonów retort szamotowych z fabryk wyrobów z glinki ogniotrwałej. Przemysł blacharski ma stałego odbiorcę w gazowniach na gazomierze. Fabryki lamp, kuchen i kuchenek, siatek gazozarowych i części szklanych i porcelanowych, a w ostatnim czasie i przemysł elektrotechniczny stale są zatrudnione przez gazownię. To są dostawy, wynikające ze specjalnego charakteru gazowni. Poza tem jak każda fabryka, tak i gazownia potrzebuje niezliczonych ilości pomocniczych materiałów, bez których nie da się pomyśleć ani na chwilę możliwość utrzymania fabryk w ruchu. jak smarów, pasów, pakunków, narzędzi warsztatowych i t. d. i t. d.

Reasumując wszystko powyższe, cośmy powiedzieli, musimy dojść do przekonania, że gazownictwo jest poważnym czynnikiem uprzemysławiającym kraj. Podnosząc z jednej strony kulturę życia gospodarczego miejskiego i prywatnego, wpływa ono równocześnie bezpośrednio i pośrednio na rozwój przemysłu narodowego, uniezależniając nas choćby w części od pomocy zagranicznej. Lekceważenie tego czynnika przy odbudowie kraju i przy układaniu się nowych stosunków gospodarczo-kulturalnych nie powinno być dopuszczalnym.

Przeto czynniki zainteresowane winny się tą sprawą zająć, aby ze względu na wyżej wymienione korzyści, sprawę gazownictwa postawić u nas na należytych poziomie.

EDWARD ROSSET.

Ze statystyki miasta Łodzi w trzyleciu 1918 - 1920.

Daty statystyczne o nieruchomościach, obciążonych pożyczkami T-wa Kredytowego m. Łodzi w latach 1918, 1919 i 1920.

I. Liczba nieruchomości.

Liczba nieruchomości, obciążonych pożyczkami Towarzystwa Kredytowego m. Łodzi, wynosiła

w roku finans.	1918	—	2,060
" " "	1919	—	2,081
" " "	1920	—	2,071

Według spisu z dn. 1. X. 1921 r. Łódź liczy 9,248 nieruchomości. Sponując identyczność liczb nieruchomości w poszczególnych latach omawianego trylecia z przytoczoną liczbą z roku 1921, konstatujemy, że w roku 1918 nieruchomości, obciążone pożyczkami T-wa Kred. m. Łodzi, stanowiły 22,3 proc. ogółu nieruchomości w Łodzi, w roku 1919 — 22,5 proc., w roku 1920 — 22,4 proc.

Na 100 nieruchomości, obciążonych pożyczkami T-wa Kred. m. Łodzi w roku 1918, przypada w roku 1919 — 101, w roku 1920 — 100,5.

Stwierdzić tedy wypada fluktuację liczb, acz w wązkich granicach. Źródłem jej są następujące momenty.

W roku finansowym 1918, obejmującym czasokres od 1. XI. 1917 r. do 31. X. 1918 r., Tow. Kred. m. Łodzi nie udzielało pożyczek. Zaniechanie akcji pożyczkowej spowodowały zarządzenia walutowe władz okupacyjnych, uniemożliwiające wydawanie pożyczek w listach zastawnych na zasadach dotychczasowych. Liczba nieruchomości, obciążonych pożyczkami T-wa Kred. m. Łodzi w roku finansowym 1918, jest niższa od analogicznej liczby w roku poprzednim, pewna bowiem liczba ciężących na nieruchomościach pożyczek T-wa została w roku 1918 spłacona i skreślona z hypoteki.

Dokonane na rubieży roku finansowego 1919 zniesienie rządów okupacyjnych, pociągając za sobą ustanie wspomnianych krępujących zarządzeń walutowych, uczyniło możliwym wznowienie działalności pożyczkowej według dawnych zasad. W roku więc finansowym 1919 (1. XI. 1918—31. X. 1919) pożyczki były udzielane, a liczba udzielonych pożyczek pierwotnych była wyższą od liczby spłat i skreśleń z hypoteki. Wzrost w roku 1919 liczby nieruchomości, obciążonych pożyczkami T-wa Kred. m. Łodzi, jest wyrazem tego faktu.

W roku finansowym 1920 (1. XI. 1919 — 31. X. 1920) dominuje liczba spłat i skreśleń z hypoteki. Jestto skutek zdewaluowania wierzytelności T-wa Kred. m. Łodzi, wywołanego deprecjacją zarówno waluty rublowej, jak i polskiej. Z dat, we właściwymrozdziale przytoczonych, przekonamy się, że w roku 1920 suma spłat i skreśleń z hypoteki osiągnęła wysokość maksymalną. Rzeczona przewaga liczby spłat nad liczbą udzielonych pożyczek pierwotnych sprawia, że liczba nieruchomości, obciążonych pożyczkami T-wa Kred. m. Łodzi, jest w roku 1920 niższa, aniżeli w roku poprzednim.

Interesujące nas daty przedstawiają się w ostatnich latach przedwojną jak następuje.

W roku finansowym 1912 liczba nieruchomości, obciążonych pożyczkami T-wa Kred. w Łodzi, wynosiła 1,829. w roku 1913 — 1,968, w roku 1914 — 2,071. Zatem na 100 obciążonych pożyczkami T-wa Kred. m. Łodzi nieruchomości w roku 1912 przypada w roku 1913—107,6 w roku 1914 — 115. W roku 1912 nieruchomości, obciążone pożyczkami T-wa Kred. m. Łodzi, stanowiły 42,5 proc. ówczesnego ogółu nieruchomości w Łodzi. W tym samym czasie w innych miastach b. Kongresówki odsetek nieruchomości, obciążonych pożyczkami Towarzystw Kredytowych, wynosił: Warszawa — 70,7 proc., Radom — 22,1 proc., Piotrków — 20,9 proc., Kielce — 13 proc., Siedlce — 11,9 proc., Suwałki — 10 proc. B. Kongresówka liczyła w 1912 roku 1,088,960 nieruchomości, w tem 9,818 obciążonych pożyczkami miejskimi; nieruchomości obciążone pożyczkami T-wa Kred. m. Łodzi, stanowiły w roku, o którym mowa, 0,16 proc. ogółu nieruchomości w kraju, a 20,9 proc. ogólnej liczby nieruchomości w kraju, obciążonych pożyczkami miejskimi.

II. Szacunek techniczny i wartość sprzedażna.

Daty dotyczące szacunku technicznego nieruchomości, obciążonych pożyczkami T-wa Kredytowego m. Łodzi, przedstawiają się w latach 1912—14 i 1918 — 2.) następująco.

	Trzylicie 1912—14			Trzylicie 1918—20		
	1912	1913	1914	1918	1919	1920
Szacunek techniczny *) nieruchomości, obciążonych pożyczkami T-wa Kred. m. Łodzi	97.386.867	106.241.678	114.732.776	112.458.224	123.770.652	135.923.982
Liczba nieruchomości, obciążonych pożyczkami Towarzystwa Kred. m. Łodzi	1.829	1.968	2.071	2.060	2.081	2.071
Przeciętny szacunek *) i nieruchomości, obciążonej pożyczką T-wa Kred. m. Łodzi	53.246	53.984	55.399	54.591	59.476	65.632

*) w rublach

W trzyliciu 1912 — 14 przeciętny szacunek techniczny jednej nieruchomości, obciążonej pożyczką T wa Kred. m. Łodzi, wzrasta z roku na rok. Na 1000 rubli szacunku technicznego jednej nieruchomości omawianej kategorii w roku 1912 przypada w roku 1913 — 1,013 rb., w roku zaś 1914 — 1,040 rb.

Przeciętny szacunek techniczny jednej obciążonej pożyczką T-wa Kredytowego nieruchomości w Łodzi w roku 1912, był niższy od współczesnego analogicznego szacunku jednej nieruchomości tejże kategorii w Warszawie (90,402 rb.), lecz wyższy niż w innych miastach b. Kongresówki. Z tych ostatnich najwyższy przeciętny szacunek techniczny jednej pożyczką miejską obciążonej nieruchomości wykazywały: Częstochowa (26,690 rb.) i Lublin (22,816 rb.).

Ogólny szacunek nieruchomości w b. Kongresówce wynosił w 1912 roku 1,119,099,970 rb.; szacunek zaś nieruchomości w kraju, obciążonych pożyczkami miejskimi, wynosił przeszło 556 m.łjonów. Szacunek nieruchomości, obciążonych pożyczkami T-wa Kred. m. Łodzi, stanowił w omawianym roku 8,7 proc. ogólnego szacunku nieruchomości w kraju, a około 18 proc. sumy szacunkowej wszystkich pożyczkami miejskimi obciążonych nieruchomości w kraju.

Jeżeli chodzi o trzylicie 1918 — 20, to mamy tu sprawę z fikcyjnymi sumami szacunkowymi. Fikcyjny charakter tych sum pochodzi stąd, że za podstawę szacunku przyjęto pełnowartościowy rubel, abstrahując od deprecjacji, jakiej on faktycznie uległ. Dla uniknięcia fałszywych wniosków, do jakich doprowadzić może operowanie nierealnymi wartościami, kwestję wzrostu sum szacunkowych oraz przeciętnego szacunku nieruchomości, obciążonych pożyczkami T-wa Kred. m. Łodzi w latach 1918 — 20, jak i stosunku tych dat do analogicznych dat z lat przedwojennych — pomijamy.

Daty, dotyczące wartości sprzedażnej nieruchomości w Łodzi, obciążonych pożyczkami T-wa Kred., przedstawiają się w latach 1913 — 14 i 1918 — 20 jak następuje.

	Dwulecie 1913 — 14		Trzylicie 1918 — 20		
	1913	1914	1918	1919	1920
Wartość sprzedażna *) nieruchomości, obciążonych pożyczkami T-wa Kred. m. Łodzi	107.327.112	112 606 812	110.407.212	123.298.112	138.337.329
Przeciętna wartość *) sprzedażna 1 nieruchomości, obciążonej pożyczką T-wa Kred. m. Łodzi	54.536	54 373	53.595	59.249	66.795

*) w rublach.

Wartość sprzedażna nieruchomości odpowiada naogół ich wartości technicznej.

W dwuleciu 1913 — 14 przeciętna wartość techniczna jednej nieruchomości, obciążonej pożyczką T-wa Kred. m. Łodzi, wynosiła 54 691 rb., przeciętna zaś sprzedanej — 54,454 rb. W trzyliciu 1918—20 analogiczne liczby wynoszą: 59 879 rb. i 59,599 rb. Te ostatnie dane należy traktować z zastrzeżeniem, o którym wyżej była mowa. Że i jak dalece podana przez komisję T-wa Kred. m. Łodzi wartość nieruchomości, obciążonych pożyczkami miejskimi, odbiega od wartości rzeczywistej, wynika to m. in. z faktu, że ze sprzedanych w roku 1920 skutkiem zarządzenia środków egzekucyjnych dwa tu nieruchomości, obciążonych pożyczkami T-wa Kred. m. Łodzi na ogólną sumę 242,200 rb., a zatem zgodnie z obliczeniami wymienionego T-wa wartych około 645.000 rb., osiągnięto 3,411,795 mk., czyli — przyjmując, że 100 rb. = 216 mk. — 1,579,534 rb., a zatem o 140 proc. z górą więcej od ustalonej przez komisję T-wa Kred. m. Łodzi wartości sprzedażnej tych nieruchomości.

III. Sumy pożyczkowe.

Nominalną sumę pożyczek czyli wierzytelność T-wa Kred. m. Łodzi w poszczególnych latach trzylicia 1918-20 wyobraża poniższa tablica.

Rok finansowy	W dn. 1. listopada wierzytelność T-wa Kred. m. Łodzi wynosiła			W ciągu r. finansow.		W d. 31 październ. pozostawało zahypotekowanych pożyczek T-wa Kred. m. Łodzi		
	ogółem	serja 5%	serja 4½%	wyplacono i zahypotekowano	spłacono i wykreslono z hypoteki	ogółem	serja 5%	serja 4½%
1 9 1 8 (1. XI. 1917— 31. X. 1918)	53.642.600	31.582.600	22 060.000	—	884.500	52.758.100	30 988.900	21.769 200
1 9 1 9 (1. XI. 1918— 31. X. 1919)	52.758.100	30.988.900	21 769 200	6.262 900	1 582.700	57 438.300	35.845.800	21.592.500
1 9 2 0 (1. XI. 1919— 31. X. 1920)	57.438 300	35.845.800	21.592 500	8 304.500	2.097.300	63.645.500		

Konstatujemy, że w interesującym nas trzyliciu suma pożyczek zahypotekowanych wzrasta z roku na rok. Na 100 rubli w roku finansowym 1918 zahypotekowanych przypada w roku fin. 1919 — 108 rb., 1920 — 120 rb. Suma pożyczek T-wa Kred. m. Łodzi wzrasta nawet wówczas, gdy liczba nieruchomości, obciążonych pożyczkami wymienionego T-wa, zmniejsza się (rok fin. 1920). Przyczyna rzeczzonego wzrostu sumy pożyczek T-wa Kred. m. Łodzi tkwi w podniesieniu stawek szacunkowych. W roku fin. 1919 do szacunku technicznego budowli dodawano 60%, utrzymując w

mocy przedwojenną takse placów. W roku 1920 stawki szacunkowe nieruchomości były podnoszone stopniowo; w końcu tego roku były o 200% wyższe od stawek przedwojennych. Wypada wszakże zauważyć, że wzrost wierzytelności T-wa Kred. m. Łodzi w trzyleciu 1918-20 jest iluzoryczny. Przeciętna wysokość pożyczki T-wa Kred. m. Łodzi, obciążającej jedną nieruchomość, wynosiła w roku fin. 1918 — 25.610 rb., 1919 — 27.601 rb., 1920 — 30 731 rb., w walucie zaś polskiej (według relacji 100 rb. = 216 mk.): 1918 — 55.317 mk., 1919 — 59.618 mk., 1920 — 66.379. mk. Zwiększona na pozór wierzytelność T-wa Kred. m. Łodzi uległa w istocie wobec dewaluacji marki polskiej znacznej deprecjacji.

Pożyczki T-wa Kred. m. Łodzi stanowią w roku finansowym 1918 46,9% szacunku technicznego nieruchomości, temi pożyczkami obciążonych 1919 — 46,4%, 1920 — 46,8%. Przeciętnie w trzyleciu 1918 — 1920 pożyczki T-wa Kred. m. Łodzi stanowią 46,7% szacunku technicznego obciążonych pożyczkami nieruchomości.

Analogiczne daty z lat 1912—14 przedstawiają się następująco.

Suma pożyczek zahypotekowanych wynosiła 1. XI. 1912 — 44 774.300 rb., 1. X. 1912 — 49. 65.970 rb., 1. XI. 1914 — 54.086.200. Przeciętna wysokość pożyczki T-wa Kred. m. Łodzi, obciążającej jedną nieruchomość, wynosiła w roku fin. 1912 — 24.480 rb., 1913 — 25.084 rb., 1914 — 26.115 rb. Pożyczki T-wa Kred. m. Łodzi stanowią w roku fin. 1912 45,9% szacunku technicznego nieruchomości, na których te pożyczki ciąży, w roku 1913 — 46,6%, w roku 1914 — 47,1%; przeciętna dla całego trzylecia — 46,6%.

Wypada zwrócić uwagę na wysokość stosunku pożyczonych przez Tow. Kred. m. Łodzi sum do szacunku technicznego nieruchomości, na które udzielono pożyczek. Chodzi tu o stosunek w roku fin. 1912 na terenie b. Kongresówki maksymalny. W wymienionym roku interesujący nas stosunek przedstawiał się w innych miastach następująco: Płock — 44,7%, Suwałki — 43,5%, Piotrków — 42%, Siedlce — 42%, Warszawa — 40%, Lublin — 39,3%, Radom — 37,9%, Kalisz — 36,5%, Częstochowa — 35,1%, Kielce — 34,1%.

Ogólna suma zahypotekowanych pożyczek miejskich w b. Kongresówce w roku 1912 wynosiła przeszło 220 milionów rubli, wierzytelność T-wa Kred. m. Łodzi wynosiła w wymienionym roku 44.774.300 rb., czyli z górą 20% ogólnej sumy pożyczek miejskich w kraju.

Pozostałe do umorzenia w poszczególnych latach trzylecia 1918—20 sumy pożyczkowe T-wa Kred. m. Łodzi wynosiły:

Rok finansowy	W dn. 1 listopada pozostawało do umorzenia	W ciągu roku finansowego			W dniu 31 października pożyczki nieumorzone wynosiły
		Wypłacono	Umorzono		
			funduszem amortyzacyjnym	jedn.razową spłata listami i gotówką	
R U B L E i K O P I E J K I					
1918 (I. XI. 17-31. X. 18)	46.387.406 54	—	763.701 87	345.278 02	45.276.426 65
1919 (I. XI. 18-31. X. 19)	45.276.426 65	6.262.822	5.622 822 34	269.038 99	45.647.465 31
1920 (I. XI. 19-31. X. 20)	45.647.465 31	8.304.500	1.396.286 18	599.120 10	51.956.559 03

W dn. 31. X. 1918 r. na jedną nieruchomość, obciążoną pożyczką T-wa Kred. m. Łodzi, przypadło przeciętnie do umorzenia 21.978 rb., w dn. 31. X. 1919 r. — 21.985 rb., w dn. 31. X. 1920 r. — 25.087 rb.

Sumy pozostałe do umorzenia stanowią w roku finansowym 1918 85,8%, nominalnej sumy pożyczek T-wa, w roku fin. 1919 — 79,4%, w roku fin. 1920 — 81,6%.

W latach przedwojennych stosunek pożyczek nieumorzonych do nominalnej sumy pożyczek wynosił: w roku fin. 1912 — 86%, w roku fin. 1913 — 86%, w roku fin. 1914 — 86,5%.

W dn. 1. I. 1914 r. suma pożyczek nieumorzonych wszystkich 12-u Towarzystw Kredytowych w b. Kongresówce (Częstochowa, Kalisz, Kielce, Lublin, Łomża, Łódź, Piotrków, Płock, Radom, Siedlce, Suwałki i Warszawa) wynosiła 214.026.000 rb., suma zaś nieumorzonych pożyczek T-wa Kred. m. Łodzi — 43.359.000 rb., czyli 20,4% ogólnej sumy nieumorzonych pożyczek miejskich w kraju.

IV. Ubezpieczenie od ognia.

Suma ubezpieczeń od ognia nieruchomości, obciążonych pożyczkami T-wa Kred. m. Łodzi, wynosiła:

	w roku finans. 1918	— 83.327.337 rb.
	" " " 1919	— 89.941.102 "
	" " " 1920	— 112.242.102 "

Przeciętne ubezpieczenie od ognia jednej nieruchomości, obciążonej pożyczką T-wa Kred. m. Łodzi, wynosiło w roku fin. 1918 — 40.450. rb., w roku fin. 1919 — 43.220 rb., w roku fin. 1920 — 54.197 rb.

Suma pożyczkowa T-wa Kred. m. Łodzi stanowiła w roku finans. 1918—63,3% ubezpieczenia od ognia samych budowli murowanych, w roku fin. 1919 — 53,8%, w roku fin. 1920 — 56,7%.

Skala wzrostu sum pożyczkowych jest w trzyleciu 1918—20 niższa od skali wzrostu sum ubezpieczeniowych, co wykazuje poniższe zestawienie:

Rodzaj sum	1918	1919	1920
	R U B L E		
Sumy pożyczkowe	100	108	114
„ ubezpieczeniowe	100	108	134

Jak widać, zmienione stosunki walutowe w wyższym były uwzględniane stopniu przez instytucje ubezpieczeniowe, aniżeli przez Towarzystwo Kredytowe m. Łodzi.

Analogiczne daty z lat ostatnich przed wojną przedstawiają się, jak następuje. Suma ubezpieczeń od ognia nieruchomości, obciążonych pożyczkami T-wa Kred. m. Łodzi, wynosiła w 1913 roku fin. 77.776.713 rb., 1914 — 84.890.830 rb. Przeciętne ubezpieczenie jednej nieruchomości, pożyczką T-wa Kred. m. Łodzi obciążonej, wynosiło w 1913 roku fin. 39.520 rb., 1914 — 40.990 rb. Suma pożyczkowa T-wa Kred. m. Łodzi stanowiła w pierwszym z omawianych lat 63,6%, w drugim 63,7% ubezpieczenia od ognia samych budowli murowanych nieruchomości, pożyczkami T-wa Kred. m. Łodzi obciążonych.

Pogorzeli w poddanych pod bezpieczeństwo pożyczek T-wa Kred. m. Łodzi nieruchomościach wydarzyło się w roku fin. 1918 — 61 (nieruch. fabr. 4, mieszk. 57), w roku fin. 1919—63 (nieruch. fabr. 4, mieszk. 39). Za wsko-

dy pogorzelnowe wypłacono T-wu Kred. m. Łodzi z Wzajemnych Ubezpieczeń Budowli od Ognia oraz prywatnych towarzystw ubezpieczeniowych w roku fin. 1918 — 47.247 rb., w roku fin. 1919 — 17.464 rb. Na jedną dotkniętą pożarem nieruchomość przypada przeciętnie w roku fin. 1918 774 rb. odszkodowania pogorzelnowego, w roku fin. 1919 — 277 rb. Pożar dotknął w roku fin. 1918 2,9 proc., ogółu obciążonych pożyczkami T-wa Kred. m. Łodzi nieruchomości, w roku fin. 1919 — 3 proc.

Liczba pogorzeli w poddanych pod bezpieczeństwo pożyczek T-wa Kred. m. Łodzi nieruchomościach wynosiła w roku fin. 1913 — 114 (nieruch. fabr. 16, mieszk. 98), w roku fin. 1914 — 96 (fabr. 21, mieszk. 75). Za szkody pogorzelnowe wypłacono T-wu w roku fin. 1913 — 38.256 rb., w roku fin. 1914 — 84.701 rb. Na jedną ogniem dotkniętą nieruchomość przypada w roku fin. 1913 335 rb., w roku fin. 1914 — 882 rb. odszkodowania pogorzelnowego. Pożar dotknął w roku fin. 1913 5,7%, ogółu poddanych pod bezpieczeństwo pożyczek T-wa Kred. m. Łodzi nieruchomości, w roku fin. 1914 — 4,6%.

Stwierdzić tedy wypada, że szkodliwe działanie ognia dało się nieruchomościom, obciążonym pożyczkami miejskimi, w latach 1918 i 1919 dużo mniej we znaki, aniżeli w ostatnich latach przedwojennych.

Dział sprawozdawczy.

Sprawozdanie z działalności Wydziału Zdrowotności Publicznej w miesiącu listopadzie 1921 r.

Tablica zachorowań i skonów na ostre choroby zakaźne:

CHOROBY	Październ.		Listopad	
	zach.	sk.	zach.	sk.
1. tyfus plamisty	6	1	14	—
2. „ brzusznym	325	57	144	—
3. „ powrotnym	1	—	8	4
4. czerwonka	21	10	33	2
5. płonica	65	9	6	—
6. błonica	22	12	9	—
7. jaglica	5	—	—	72
8. gruźlica	—	74	3	1
9. drętwnica karku	4	1	4	4
10. róża	7	—	21	1
11. gorącz. p. łogow. a	2	—	7	—
12. odra	6	—	—	—

Działalność poszczególnych instytucyj Wydziału:

a) w szpitalach miejskich:

Szpital	pozost. z X m.	przy- było	wy- sano	zmarło	pozost. na 12.	Ilość dni szpital.
1 Radogoszczu	301	231	187	59	286	8912
2 Chojnach	73	24	27	1	69	2130
3 Drawnowskiej	132	154	144	20	122	3738
4 Aleksandra	85	39	33	5	85	2749
5 Magdaleny	72	85	81	—	76	2440
razem	663	533	472	85	639	19969

b) w szpitalach obcych:

1 Anny-Marji	81	85	65	11	90	4483
2 Ewangelickim	62	74	70	8	58	2055
3 Poznańskich	42	89	57	6	68	1843
razem	185	248	192	25	216	8318

c) w przytułkach położniczych:

1 przy ulicy Ożelnej	18	86	76	—	28	604
2 przy ulicy Sienkiewicza	31	85	84	—	32	652
razem	49	171	160	—	60	1256
Dom Izolacyjny	9	18	23	—	4	74

Udzielono porad w ambulatorjach:

1. I miejskim przy Rynku Bałuckim	— 2857
2. II miejskim przy ulicy Suwalskiej	— 1192
3. Chrześć. T-wa Dobroczynności	— 808
4. przy szp. Poznańskich	— 1424
5. " " Anny-Marji	— 739
razem	— 6520

W ambulatorjach szkolnych:

I-szym	— 2054
II-gim	— 1477
III-cim	— 1175
IV-tym	— 1254
razem	— 5960

Zakład dla ambulatoryjnego leczenia świerzbu udzielił porad 1545, leczono 570 osób.

Wykąpano w miejskich zakładach kąpielowych:

I-szym	— 13922
II gim	— 2972
razem	— 16894

Miejska Izba Odkazająca:

a) dokonano odkazań po:

CHOROBY	w ubik.	o pojemn. in. cub.
1 tyfusie plamistym	2 2	66
2 " powrotnym	9 12	914
3 " brzuszny	203 272	9615
4 czerwonce	25 34	1341
5 płonicy	55 86	4426
6 gruźlicy	84 104	3583
7 błonicy	4 4	148
8 drętwy karku	2 3	158
9 róży	5 5	194
10 różnych	3 14	1274
11 drudach	— —	—
razem	392 536	21719

b) odkaziła i oczyściła w stałym kotle 4338 fun. rzeczy, odkaziła i oczyściła 6 domów w 253 ubikacjach.

Miejska Pracownia Bakteriologiczna dokonała 360 badań, Prosek-

torjum Miejskie dokonało 4 sekcji klinicznych, 4 sądowych i 16 rozbiórów histopatologicznych.

Miejski Oddz. Przewozu Chorych:

I. Dział Przewozowy:

przy chorobach udzielających	191
" " nieudzielających	118
zwłok	10
razem	319

II. Dział Ratunkowy:

wezwań	242
wypadków	139
przewozów	43
razem	424

Sekcja do walki z gruźlicą:

a) do Poradni zgłosiło się 631 osób, dorosłych 177 i dzieci 454.

b) w pracowni rozpoznawczej badano płwociny 140 osobom, z tego z wynikiem dodatnim 13, ujemnym 127.

c) sanitarki dokonały 160 wywiadów.

d) dokonano opatrunków chirurgicznych na mieście 116.

Lekarze Sanitarni.

1. dokonali 132 oględzin sanitarnych, 143 oględzin zwłok.

2. dokonali wywiadów tyfusowych 177, płonicy 21, czerwonki 3, drętwy karku 2, gorączki połogowej 3.

Przewodniczący Wydziału:
(—) Joel.

Obwieszczenia i okólniki.

OKÓLNIK № 1.

W wykonaniu uchwały Magistratu № 2 z dn. 3 stycznia 1922 roku, niniejszym zawiadamia się, że:

1) Biuro Centralne Zarządu Głównego zostało przemianowane na Wydział Prezydjalny, który ze swej strony dzieli się na Oddział do spraw ogólnych, Oddział do spraw personalnych i Centralną Ekspedycję.

2) Istniejący przy Biurze Centralnym Zarządu Głównego Oddział do spraw gospodarczych został zlikwidowany, agendy zaś jego przekazane Wydziałowi Gospodarczemu, do którego przeto należy się zwracać, poczynając od dnia 1 lutego 1922 r., z wszelkimi zamówieniami na druki i materiały piśmienne. Przesyłaniem ogłoszeń do pism zajmować się będzie Wydział Prezydjalny.

3) Biuro Naczelnego Lekarza Weterynarii Łódzkiej Rzeźni Miejskiej zostało z dniem 1 stycznia 1922 r., jako samodzielna jednostka administracyjna, skasowane i podporządkowane Oddziałowi Weterynarii Miejskiej przy Wydziale Zdrowotności Publicznej.

4) Wydział Zaprowiantowania Miasta został z dniem 1 stycznia 1922 r. przemianowany na Wydział Handlowy i uznany za samodzielną instytucję handlową z własnym adresem telegraficznym „Łódź-Prowiant“, finansowo i administracyjnie od Magistratu m. Łodzi niezależną.

5) Komitet Tanich Kuchen, jako samodzielna jednostka administracyjna, został z dniem 1 stycznia 1922 r. skasowany i podporządkowany Wydziałowi Opieki Społecznej — jako pododdział tegoż.

6) Przy Wydziale Opieki Społecznej powstał Patronat Prawny, jako pododdział Wydziału, ponieważ zupełnie samodzielny, zadaniem którego jest udzielanie bezpłatnych porad prawnych najbardziej potrzebnej ludności miasta.

7) Dział Rewindykacji Kosztów Leżenia od gmin przynależności został z dniem 1 stycznia 1922 roku przekazany przez Wydział Opieki Społecznej Wydziałowi Zdrowotności Publicznej.

8) Istniejący przy Oddziale Podatkowym Urząd Przemysłowy I-szej instancji, udzielający zezwoleń na zakładanie i prowadzenie drobnych przedsiębiorstw handlowo-przemysłowych w Łodzi, został z dniem 1 stycznia 1922 roku przekazany Komisarjatowi Rządu na m. Łódź.

9) Oddział Zarządzania Majątkiem Miejskim został z dniem 1 stycznia 1922 roku zlikwidowany. Wszelkie sprawy, związane z ubezpieczeniem majątku ruchomego i nieruchomego Gminy Miejskiej Łódź, zostały przekazane Wydziałowi Gospodarczemu, zaś wszelkie sprawy, związane z prowadzeniem ewidencji pożyczek miejskich — Oddziałowi Finansów i Kontroli.

10) Miejska Kasa Podatkowa i Miejski Urząd Sekwestracyjny jako samodzielne jednostki administracyjne nie istnieją i są podporządkowane Głównej Kasie Miejskiej.

11) Biuro Ksiąg Stałej ludności, wchodzące w skład Wydziału Finansowo-Rachunkowego, zostaje z dniem 1 lutego 1922 roku podporządkowane pod względem budżetowym Zarządowi Głównemu, zatrzymuje jednak swój dotychczasowy charakter samodzielnej jednostki administracyjnej.

12) Oddział Adresowy Wydziału Finansowo-Rachunkowego został z dniem 1 października 1921 roku zlikwidowany. Agendy jego przejęło Biuro Adresowe Policji Państwowej w Łodzi — ul. Kilińskiego № 136.

13) Istniejąca przy Wydziale Finansowo-Rachunkowym Komisja Targowiskowa zostaje z dniem 1 lutego 1922 roku jako samodzielna jednostka administracyjna zlikwidowana i podporządkowana Wydziałowi Gospodarczemu.

14) Wydział Zdrowotności Publicznej przejął z dniem 1 stycznia 1922 roku sprawowaną dotychczas przez Komisarjat Rządu na m. Łódź państwową służbę weterynaryjną; w związku z tem powstał nowy Oddział Weterynarii Miejskiej, jako część składowa Wydziału Zdrowotności Publicznej.

15) Miejski Oddział KomiarSKI, funkcjonujący przy Wydziale Gospodarczym, został z dniem 1 stycznia 1922 roku zlikwidowany, oczyszczanie kominów zaś powierzono Cechowi Kominiarzy m. Łodzi.

16) Wydział Plantacyj Miejskich, jako autonomiczna jednostka składowa Magistratu m. Łodzi, przestał istnieć z dniem 1 stycznia 1922 roku i stał się Oddziałem Plantacyj Miejskich (z pododdziałem Oczyszczania Placów Miejskich) Wydziału Gospodarczego.

17) W związku z powyższymi 16 punktami, Magistrat m. Łodzi składać się będzie obecnie z następujących Wydziałów i Oddziałów:

Zarząd Główny.

I. **Wydział Prezydjalny** — plac Wolności № 14, I piętro.

Oddział do spraw ogólnych, Oddział do spraw personalnych i Centralna Ekspedycja.

Ia. **Oddział Prawny** (i Archiwum Miejskie)—plac Wolności № 1, parter.

Ib. **Referat Prasowy** (i Administracja „Dziennika Zarządu m. Łodzi”) — plac Wolności № 1, parter.

Ic. **Biuro Ksiąg Stałej Ludności** ul. Piotrkowska № 17, II brama, II piętro.

R.M. **Kancelarja Rady Miejskiej**—ul. Pomorska № 14, I piętro.

Wydział Finansowo — Rachunkowy.

II. **Oddział Podatkowy** — plac Wolności № 2, I piętro.

IIa. **Oddział Finansów i Kontroli** plac Wolności № 14, parter.

Iib. **Główna Kasa Miejska**— plac Wolności № 14, parter.

Wydział Oświaty i Kultury.

III. **Oddział Szkolnictwa**—ul. Piramowicza № 3, I piętro.

IIIa. **Oddział Obowiązku Szkolnego**—ul. Piramowicza № 3, I piętro.

IIIb. **Oddział Kultury i Oświaty Pozaszkolnej** — ul. Piramowicza № 3, I piętro.

IV. **Wydział Opieki Społecznej** (oraz Komitet Tanich Kuchen i Patronat Prawny)—ul. Mońszki № 10, I piętro.

Biuro Centralne, Dział Gospodarczy, Dział Świadczeń dla Biednych i Dział Zapomóg dla Instytucyj.

V. **Wydział Budownictwa.**

1. Biuro Główne—plac Wolności № 14, II piętro.

2. Oddział Rachunkowy — plac Wolności № 14, II piętro.

3. Oddział Budownictwa — plac Wolności № 14, II piętro.

4. Inspekcja Budowlana — plac Wolności № 14, II piętro.

5. Oddział Brukarski — ul. Nowo Targowa № 24.

6. Oddział Kanalizacji — ul. Piramowicza № 5, II piętro.

7. Oddział Wodociągów— ul. Piramowicza № 5, II piętro.

8. Oddział Pomiarów — ul. Piramowicza № 5, II piętro

9. Oddział Zabudowy Miasta — ul. Piramowicza № 5, III piętro.

10. Oddział Budowy Tramwajów Pomiejskich—ul. Piramowicza № 5, II piętro.

Va. **Inspekcja Miejskich Przedsiębiorstw Koncesjonowanych**—plac Wolności № 14, I piętro.

VI. **Wydział Zdrowotności Publicznej** (z Oddziałem Weterynarji Miejskiej)—plac Wolności № 1, I piętro.

Biuro Główne, Dział Sanitarny, Dział Gospodarczy, Dział Kwalifikacyj Szpitalnych, Pododdział Pomocy Lekarskiej dla Pracowników Miejskich oraz Dział Rewindykacji Kosztów Leczenia.

VII. **Wydział Gospodarczy** (z Oddziałem Plantacyj Miejskich) ul. Dzielna № 2, II piętro.

Biuro Główne, Oddział Dostawy Podwód, Administracja Budynków Miejskich, Komisja Targowiskowa, Warsztaty Reparacyjne i Centralna Stajnia Miejska.

VII. **Urząd Stanu Cywilnego** — ul. Piotrkowska № 17, III brama, II piętro.

IX. **Wydział Statystyczny** — ul. Piotrkowska № 17, II brama, II piętro.

- X. **Urząd Mieszkaniowy** — ulica Piramowicza № 3, II piętro, (z Urzędem Rozjemczym do Spraw Najmu i Inspekcją Mieszkaniową)—ul. Andrzeja № 4, II piętro.

Dział Ogólny, Dział rekwizycji lokali, Dział rekwizycji poszczególnych pokojów oraz Dział pośrednictwa przy najmie i podnajmie lokali.

- XI. **Wydział Handlowy** — ul. Pomorska № 16, parter, I piętro. Kancelarja, Kasa Główna, Oddział Książkowości i Oddział Sprzedaży.

- XII. **Komitet Rozdziału Chęba i Maki** (w likwidacji)— ulica Andrzeja № 4, II piętro.

Korespondować, poczynając od dnia 1 lutego 1922 roku, należy tylko z wydziałami, względnie oddziałami, w powyższym spisie podkreślonymi i oznaczonymi cyframi rzymskimi ewent. literami. W związku z tem traci moc obowiązującą okólnik № 27—1828/21 I z dnia 15 kwietnia 1921 roku.

Wszelkich bliższych wyjaśnień udzieli na żądanie Oddział do spraw ogólnych Wydziału Prezydjalnego.

Prezydent (—) **Rzewski.**

Naczelnik Kancelarji
Zarządu Miejskiego.

(—) **Pilcer**

Kronika miejska.

— **Rewindykacja mienia, wywiezionego do Rosji.** W ślad tat. reskryptów z dnia 20/X-21 r. № Pr. 3106/1 oraz z dnia 1/12 L. Pr. 4439/1 Województwo Łódzkie podaje do wiadomości pp. Starostów i pp. Prezydentów miast wydzielonych wskutek reskrypta Min. Spraw Wewnętrznych z dnia 29/12-21 r. № AO. 3708 co następuje:

Bardzo słaby w dalszym ciągu, wpływ do Głównego Urzędu Likwidacyjnego deklaracji osób interesowanych o zwrot, na podstawie Traktatu Ryskiego, mienia ewakuowanego

do Rosji i Ukrainy, powiększa obawę, że co do znacznej części rzeczzonego mienia nie będzie można w terminie, określonym przez traktat Ryski, zgłosić z naszej strony odpowiedniego żądania, a to tylko dla braku deklaracji właściwych.

Art. XV Traktatu bowiem wyraźnie zastrzega, że żądanie Rządu Polskiego o rewakuację mienia winno być oparte na deklaracjach właścicieli, że wszystkie te żądania winny być zgłoszone do Miejszanej Komisji Rewakuacyjnej w terminie jednorocznym od dnia ratyfikacji Traktatu; po upływie zaś tego terminu żadne żądania przez państwo zwracające przyjmowane nie będą.

Wobec powyższego, dla uniknięcia zagrażającego niebezpieczeństwa olbrzymich strat na skutek niezgłoszenia przez osoby zainteresowane odnośnych deklaracji w czasie właściwym, jest niezbędnem najpospieszniejsze dżycie wszelkich możliwych sposobów do pobudzenia osób interesowanych do składania najrychlej rzeczonych deklaracji.

Według Prg. 6 rozporządzenia w tym przedmiocie z dnia 12 sierpnia r. u., wydanego w porozumieniu z p. Ministrem Spraw Wewnętrznych (M. P. N. 202, poz. 268) ogólne kierownictwo i nadzór nad wykonaniem całej akcji, wynikające z prg. prg. 3, 4 i 5 należy na terenie każdego starostwa do właściwego starosty.

Z wpływu deklaracji do Głównego Urzędu Likwidacyjnego widać, że niektóre starostwa nadsyłają dość znaczne komplety tych deklaracji, z innych zaś do tego czasu nie dostarczono, co świadczy, że zainteresowanie sprawą na miejscu nie wynika z jakiegoś ruchu ogólnego, lecz zależnym jest od zarządzeń w tej mierze i energii urzędów starościńskich.

Ponadto o rozmaitem traktowaniu sprawy omawianej w poszczególnych starostwach świadczy również i to, że z jednych starostw przychodzą deklaracje o tyle odpowiednio

przygotowane, że można je wprost skierować, jak to należy, do Delegacji naszych w Moskwie, lecz w przeważającej ilości, niestety wypada zwracać je dla licznych uzupełnień, co zbiera wiele czasu i Głównemu Urzędowi Likwidacyjnemu i samym osobom interesowanym, a to tylko z tego powodu, że na miejscu, przy przyjmowaniu deklaracji, nie zwraca się uwagi na jej braki. Dla uniknięcia właśnie takiego stanu rzeczy prg. 4 wspomnianego rozporządzenia obowiązuje urzędy i instytucje, wymienione prg. 3, do przeglądania deklaracji, i w razie dostrzeżenia w nich niedokładności lub braku dowodów, zwracania na to uwagi osób interesowanych, celem odpowiedniego uzupełnienia przez nie tychże deklaracji. Zadanie zaś urzędów i instytucji pod tym względem jest bardzo ułatwione, gdyż mają szczegółową instrukcję, do rzeczonoego rozporządzenia dołączoną.

W obecnym stanie rzeczy rezultat zarządzanej akcji co do składania deklaracji pomienionych zależnym jest niewątpliwie w największej mierze od takiego lub innego zainteresowania się sprawą i traktowania jej przez pp. Starostów.

Wobec powyższego poleca się pp. Starostom dołożyć osobiście swych starań w kierunku jak najenergiczniejszego ożywienia powyższej akcji na powiatach.

Ponadto poleca się pp. Starostom przesłać do dnia 15/1 1922 r. do Gł. Urzędu Likwidacyjnego **za pośrednictwem tut. Urzędu** możliwie wyczerpujących sprawozdań, zawierających dane, co do poczynionych zarządzeń w myśl prg. 6 powyższego rozporządzenia z dnia 12/8-1921 r., ogólnego przebiegu akcji, ilości złożonych i przesłanych do Głównego Urzędu Likwidacyjnego deklaracji, tudzież jaka ilość deklaracji, przypuszczalnie będzie jeszcze nadesłana do Głównego Urzędu Likwidacyjnego do końca stycznia 1922 r., i na jakie kategorie mienia (według wzoru deklaracji № 1, 2, 3, i 4).

Nadmienia się przytem, że celem poinformowania się na miejscu o przebiegu akcji, oraz udzielenia, w razie potrzeby fachowych wyjaśnień instytucjom, powołanym do przyjmowania deklaracji, Główny Urząd Likwidacyjny wysłał do rozmaitych miejscowości swoich delegatów.

— **Zwoływanie posiedzeń Rad Miejskich.** W wykonaniu reskryptu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 21/II b. r. № SM. 4117, Urząd Wojewódzki podaje do wiadomości i ścisłego zastosowania się, co następuje:

Z przekładanych odpisów protokołów posiedzeń rad miejskich w miastach, wydzielonych z powiatów, wynika, że w szeregu wypadków posiedzenia rad miejskich w oznaczonym w zaproszeniach czasie nie odbywają się z braku kompletu i w następstwie posiedzenia są przenieszone na inną godzinę tegoż dnia, a to w zastosowaniu postanowień art. 31 dekretu o samorządzie miejskim z dnia 4-go lutego 1919 r. Dz. Pr. r. 1919 № 13, poz. 140.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wyjaśnia przedewszystkiem, że postanowienia art. 31 co do zwołania powtórnych posiedzeń rad miejskich wobec niedościa do skutku poprzednich posiedzeń z braku kompletu nie mogą być w żadnym razie stosowane do spraw wymagających w myśl art. 33 tegoż dekretu kwalifikowanej większości obecnych członków rady miejskiej, to znaczy, że dla decydowania tych spraw zawsze musi być przepisana artykułem 33 kwalifikowana większość, co zresztą wyrażnie w powołanym artykule jest zaznaczone.

Co się tyczy sposobu przenoszenia posiedzenia, które nie odbyło się z braku kompletu, na inną godzinę tegoż dnia w zastosowaniu postanowień art. 31 dekretu o samorządzie miejskim, to Ministerstwo zwraca uwagę na wyraźne postanowienie powołanego artykułu o tcm, że powtórne zebranie musi być zwo-

lane co może mieć miejsce dopiero po skonstatowaniu, że poprzednie zebranie nie doszło do skutku z braku kompletu.

W żadnym razie nie może być stosowany ten sposób zwoływania posiedzeń rad miejskich, praktykowany w niektórych miastach, że w zaproszeniu na posiedzenie już z góry zaznacza się, że w razie niedojścia do skutku posiedzenia z braku kompletu przenosi się to posiedzenie na inną godzinę z tem, że drugie posiedzenie będzie prawomocne bez względu na liczbę obecnych członków rady miejskiej.—

— **Wychowanie estetyczne dzieci.** Wydział Oświaty i Kultury przy Magistracie m. Łodzi zorganizował w Teatrze Miejskim niedzielne poranne przedstawienie pod hasłem „Dzieci dla dzieci“, które cieszą się dużym powodzeniem.

Poranki owe zostały w ten sposób zorganizowane, że podczas sezonu teatralnego wszystkie szkoły powszechne kolejno uczęszczają na te przedstawienia.

Zadaniem „poranków“ jest rozwijanie poczucia piękna i sztuki od najmłodszych lat wśród dziatwy szkół powszechnych.

Na dzieci poranki te wywierają wielkie wrażenie i zaszezepiają od najmłodszych lat zamiłowanie do piękna. Działwa rwie się wprost do tych poranków, gdyż wykonawcami i widzami są kolejno wszystkie szkoły powszechne. Słowem dziecko odnosi podwójną korzyść z poranków. jako widz i wykonawca zaprawia się do godziwej rozrywki kulturalnej, która stanie się nieodzowną potrzebą w starszych latach.

Obecnie działwa szkół powszechnych uczęszcza na niedzielne „Bajki“ w wykonaniu artystów teatru miejskiego, połączone z popisami gimnastycznymi i artystycznymi szkół powszechnych.

— **Nowa zniżka cen.** Wydział Handlowy Magistratu m. Łodzi obniżył ponownie ceny artykułów pierw-

szej potrzeby. Nowy cennik przedstawia się następująco:

Cykorja za klg. mk. 250,— hurt, cukier biały (faryna) za klg. hurt. mk. 670,— detal 680.— mk. drzewo rąbane I cent. mk. 700.—, fasola klg. mk. mk. 125.—, groch klg. mk. 98.—, herbata „Orange Pecco“ za klg. mk. 1.120.—, kawa palona za k g. mk. 1.000.— kawa zbożowa za klg. mk. 120.—, kakao za klg. mk. 500.—, kasza tatarszana za klg. mk. 125.—, pęczak za klg. mk. 100.—. kasza jęczmienna za klg. mk. 100.—. mana za klg. 195.— mk., mąka pszenna za klg. mk. 165.—, mąka żytnia I gat. 55% za klg. mk. 135.—, mąka żytnia I gat. 60 proc. za klg. mk. 120.— b-to za N-to, mąka żytnia II gat. 70% mk. 105.— B-to za N-to, mk. mąka pszenna krajowa I gat. za klg. mk. 180.—, mąka pszena krajowa II gat. za klg. mk. 160.— mąka kartoflana za klg. mk. 250.— B-to za N-to, mydło kawałek mk. 150.—, mydło holenderskie za klg. mk. 400.—, haftka za klg. mk. 145.—, otręby jęczmienne za klg. mk. 15.—, sól warzonka drobna za klg. mk. 85.—, sól I gat. za klg. mk. 61.—, sól II gat. za klg. mk. 45.—, sól bydłęca za klg. mk. 25.—, sól zmiotki za klg. 10.—, świece. za klg. mk. 345.—, soda amoniakalna za klg. mk. 65.—, Tapioka „Sago“ za klg. mk. 60.—, ryż za klg. 250.— mk., węgiel czarny gruby za 100 klg. mk. 1,6000.—, węgiel orzech III gat. za 100 klg. mk. 1,300.— zapalki pudełko mk 9.—, zastaw na próżne worki mk, 400.—, zastaw na próżne worki mączne mk. 600.—.

— **Zatarg z pracownikami tramwajowemi.** W ostatnich dniach pracownicy tramwajów łódzkich postawili Zarządowi tramwajów szereg żądań natury ekonomicznej.

Pertraktacje, toczone między przedstawicielami jednej i drugiej strony, nie doprowadziły do pozytywnych rezultatów, gdyż zarząd tramwajów stoi na stanowisku, że dopóki sprawa zatargu z magistratem na tle umiastowienia tramwajów

nie będzie załatwioną, nie mogą zgodzić się na żadne żądanie pracowników.

Wobec tego pracownicy zwrócili się do magistratu o interwencję w sporze. Spotkali się jednak z kategoryczną odmową, gdyż Magistrat ze swej strony uważa, że póki tramwaje stanowią przedsiębiorstwo prywatne, mają obowiązek same regulować zatargi z pracownikami.

— **Rewizja piekarń.** Delegowana przez Wydział budowlany Magistratu komisja przeprowadza rewizję piekarń, by stwierdzić czy odpowiadają one przepisom budowlanym zatwierdzonym przez Radę Miejską już 2 lata temu. Wszystkie nowo-budujące się piekarnie, w zupełności podporządkowują się tym przepisom, starym zaś udziela się ulg kilkumiesięcznych, a pewna ilość piekarń, które pod względem sanitarnym urągają najłagodniejszym wymaganiom, zostaną zamknięte w drodze administracyjnej.

— **Książki dla chorych w szpitalach miejskich.** Szpitale miejskie, za łaskawem pośrednictwem pisma, zwracają się do publiczności z prośbą o nadsyłanie książek i czasopism dla chorych wymienionych szpitali.

Książki należy składać w Wydziale Zdrowotności Publicznej, Plac Wolności № 1, pokój № 11.

— **Z urzędu stanu cywilnego.** Przewodniczący urzędu stanu cywilnego prezydent Rzewski wystosował dwa memorjały do prezydium rady ministrów i ministerstwa sprawiedliwości, w sprawie uregulowania legalizacji ślubów cywilnych, zawartych w byłych zaborach pruskim i austriackim, oraz na kresach wschodnich, jak również przekazania sądom świeckim spraw, wynikających z rozwiązania związku małżeńskiego.

W memoriale tym urząd stanu cywilnego wychodził z założenia, że przekazanie tych spraw na terenie b. Kongresówki świeckim

urzędnikom stanu cywilnego i świeckim sądom jest nie tylko słuszne z naczelną ustawą konstytucyjną (art. 111 o wolności sumienia i wyznania) ale jest zupełnie możliwe prawnie i technicznie przy obecnym stanie prawodawstwa o aktach stanu cywilnego w b. Kongresówce i na kresach wschodnich, albowiem na tych terenach prezydenci, burmistrzowie miast i władze polityczne prowadzą akty stanu cywilnego dysydentów, żydów, baptystów, adwentystów, memonistów i staroobrzędowców.

Na zasadzie zaś prawa o małżeństwie, sądy cywilne są właściwie dla orzeczenia o nieważności i rozwodzie małżeństw tychże wyznań.

Warte jest podkreślenia, że zamieszkali w b. Kongresówce i na kresach wschodnich galicjanie i wielkopolanie bezwyznaniowcy, nie powinni być zmuszani do udawania się w dziedzinie aktów stanu cywilnego do urzędów duchownych, o ile sobie tego nie życzą.

— **O gmach dla sądu okręgowego w Łodzi.** Prezes sądu okręgowego w Łodzi, p. Wł. Augustynowicz zwrócił się do magistratu m. Łodzi z pismem, w którym prosi o zakomunikowanie sądowi, w jakiej sumie procentowej lub liczbowej magistrat m. Łodzi mógłby się przyczynić do budowy gmachu sądowego.

Prezes Augustynowicz, w piśmie swem zwraca także uwagę na smutny fakt, jakim jest zupełny brak zainteresowania się społeczeństwa łódzkiego losom sądu okręgowego w Łodzi.

Magistrat nie może jednakże obecnie dać p. prezesowi sądu okręgowego żadnej odpowiedzi co do wysokości sumy, jaką będzie mógł dysponować dla budowy gmachu sądowego, gdyż kompetencje magistratu w tym wypadku są ograniczone i nie przewidują przekroczenia samowolnego sumy 50 tys. mk. Wyższą sumę może jedynie uchwalić rada miejska, jednakże wtedy

dopiero, gdy otrzyma konkretny kosztorys budowy gmachu dla sądu okręgowego, na zasadzie którego będzie się mogła zorientować w wysokości sumy, jaką miasto na powyższy cel może przeznaczyć.

— **Subsydjum dla łódzkiej orkiestry filharmonicznej.** Magistrat m. Łodzi przyznał łódzkiej orkiestrze filharmonicznej subsydjum na 1922 r., z zastrzeżeniem jednak, aby koncerty odbywały się w porze dogodnej dla robotników, którzy obecnie z powodu niedogodnych godzin koncertów, nie mają możliwości na nie uczęszczać.

— **Zasilek dla tow. mił. muzyki.** Magistrat m. Łodzi uchwalił przyznać zasilek towarzystwu miłośników muzyki w wysokości mk. 550.000. Magistrat zastrzegł jednak, że koncerty winny być urządzone w taki sposób, by mogły z nich korzystać jaknajszersze warstwy ludności.

— **Kolonje letnie dla dzieci gruźliczych.** Bawi w Łodzi dr. Sz. Starkiewicz, jeden z założycieli kolonji letnich w Busku.

Znany zaszczytnie z organizowania na wielką skalę akcji do zwalczania chorób gruźliczych, dr. Starkiewicz zwrócił się w imieniu komitetu budowy kolonji leczniczej im. rektora dr. Brudzińskiego dla dzieci zółwowatych przy źródle mineralnym w Busku, do Magistratu m. Łodzi o udział w budowie wspomnianej kolonji.

Prezydent Rzewski wraz z ławnikami dr. Kopcińskim i Joelem przyrzekli poprzeć starania dr. Starkiewicza.

— **Uchylenie wniosku przeciwko ustawom wyjątkowym.** Ministerstwo spraw wewn. zawiadomiło Magistrat m. Łodzi o uchyleniu wniosku, zgłoszonego w radzie miejskiej przez radnych Holenderskiego i Lichtensteina, zawierającego protest przeciwko ustawom wyjątkowym.

Z życia miast polskich.

Konkurs na budowę dworca głównego w Warszawie.

Nastąpiło rozstrzygnięcie konkursu, ogłoszonego przez min. kolei, za pośrednictwem koła architektów, na projekty budowy dworca głównego w Warszawie, łącznie z regulacją dzielnic. Na konkurs ten nadesłano przeszło 80 projektów. Nagrodę I-szą 300.000 Mk., przyznano p. Juljuszowi Nagórskiemu. Nagrodę II-gą 200.000 Mk., pp. Józefowi Konowi i Janowi Chojnowskiemu (projekt wspólny). Nagrodę III-cią 100.000 Mk., p. Tadeuszowi Tolwińskiemu.

Podziękowanie ustępującym.

Wobec ustąpienia z zarządu miasta Warszawy wiceprezydenta dra K. Rychlińskiego oraz ławników pp.: A. Kozłowskiego i T. Kowalskiego, Magistrat m. Warszawy postanowił wyrazić podziękowanie pp. dr. Rychlińskiemu, Kozłowskiemu i dr. Kowalskiemu za pracę dla miasta na stanowiskach przez nich zajmowanych.

Z miejskich prac budowlanych Warszawy.

W ostatnich dniach Magistrat m. Warszawy odebrał świeżo wniesiony budynek szkolny drewniany na szkołę 8-miiodziałową miejską przy ul. Solec № 22. Jest to już czwarty budynek drewniany na pomieszczenie szkoły, oprócz murowanego gmachu w Mokotowie, przy ulicy Dolnej, mieszczącego dwie szkoły ośmioddziałowe.

Obecnie w budowie znajduje się jeszcze 6 baraków drewnianych w różnych punktach miasta na szkoły 8-miiodziałowe, które w miarę wykończenia robót będą oddawane na potrzeby szkolnictwa.

Zjazd lekarzy miejskich.

Zjazd lekarzy miejskich i działaczy na polu zdrowia, urządzony

przez Związek miast polskich, odbędzie się, jak ustalił ostatecznie komitet organizacyjny, w dn. 29, 30 i 31 stycznia 1922 r. w Warszawie.

Na porządku dziennym postawiono referaty: d-ra Janiszewskiego (fizyka z Krakowa): „Stosunek rządu do samorządów w sprawach zdrowia publicznego“; d-ra J. Polaka: „Organizacja zdrowia publicznego w Państwie Polskiem“; d-ra Boguckiego: „Organizacja służby zdrowia w samorządach“; d-ra Gawłowskiego: „O zadaniach miast w zaopatrywaniu w dobrą wodę“; d-ra Trzebińskiego i inż. Wędrońskiego: „O oczyszczaniu wody“, referat zbiorowy o walce z chorobami zakaźnymi i t. p.

Z Zarządu Związku Miast.

Dnia 16 b. m. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Miast w ratuszu m. st. Warszawy.

Z Łodzi obecni byli członkowie Zarządu: prezydent Rzewski i radny Kern. Na porządku dziennym najaktualniejszą była sprawa wyboru prezesa Związku Miast, na miejsce zmarłego prezydenta m. Poznania Drwęskiego. Obowiązki prezesa pełnił prezydent m. Warszawy inż. P. Drzewiecki. Obecnie z racji rezygnacji p. Drzewieckiego ze stanowiska prezydenta m. st. Warszawy, wpłynęła sprawa wyboru nowego prezesa.

Po wyrażeniu uznania b. prezydentowi Drzewieckiemu, za pełną poświęcenia działalność na polu samorządowym zebrani przystąpili do wyborów.

Jednakże wobec tego, że ustosunkowanie polityczne w Zarządzie Związku Miast jest różne, wybory nie dały żadnego rezultatu. 8 głosów padło na kandydata prawicy, prezydenta m. Krakowa p. Federowicza i 8 głosów na wiceprezydenta m. st. Warszawy p. Artura Śliwińskiego kandydata lewicy.

Wobec tego sprawa ta będzie postawiona na porządku dziennym najbliższego posiedzenia Zarządu Związku Miast. Na wiceprezesa Zarządu wybrano p. Artura Śliwińskiego, zaszczytnie znanego działacza społecznego i historyka.

Po dokonaniu wyborów, prezydent m. Krakowa. poseł Federowicz, zreferował sprawę ustawy o zasilaniu finansów miejskich. Referat ten przyjęto do wiadomości. Następnie dotychczasowy dyrektor Związku Miast p. Kozłowski złożył rezygnację z zajmowanego stanowiska, skutkiem czego Zarząd stoi przed trudnym zadaniem wyszukania nowego kierownika. Stwierdzić należy, że szybki rozwój Związku Miast Polskich i jego kwitujący stan, jest w znacznej mierze dziełem ustępującego dyrektora Kozłowskiego. Ustąpił również ze stanowiska członka Zarządu radny Kern z Łodzi, na miejsce którego wybrano p. Szczepańskiego.

Następnie wywiązała się dyskusja na temat niedostatecznej reprezentacji i obrony spraw miejskich w sejmie, skutkiem czego cały ciężar obrony interesów samorządu spada na Związek Miast Polskich.

KATALOG BIBLIOTEKI

Wydziału Statystycznego Magistratu m. Łodzi.

Biblioteka Wydziału składa się obecnie z 465 dzieł; z tej liczby w języku polskim—273, niemieckim—109, rosyjskim—38, francuskim—30, angielskim—10, innych—5.

Czasopism do wydziału przybywa ogółem—58; w tej liczbie polskich—34, niemieckich—14, francuskich—7, czeskich—3.

Podajemy poniżej katalog czasopism i dzieł. O nowych książkach czasopismach będziemy ogłaszali.

Porządek dla poszczególnych działów ustanowiono następujący:

A. Czasopisma.

	Liczba		Liczba
I Statystyka	31	IV Higiena	2
II Ekonomia	4	V Zawodowe	11
III Prawo, admin., zagadn. komun.	9	VI Językoznawstwo	1

B. Książki.

	Liczba		Liczba
I Statystyka ogólna	81	XII Rolnictwo	17
II " ludności	31	XIII Prawo	9
III " zdrowia	10	XIV Administracja	30
IV " mieszkań	7	XV Skarbowość	23
V " wyborów	8	XVI Opieka społeczna	4
VI Polityka	23	XVII Związki zawodowe, kooper.	34
VII Socjologia	16	XVIII Oświata	6
VIII Socjalizm	17	XIX Przemysł i handel	48
IX Kwestje społeczne	7	XX Krajoznawstwo	10
X Ekonomia	24	XXI Historia	9
XI Praca, osadnictwo	29	XXII Różne	22

A. Czasopisma.

I STATYSTYKA.

1. Łódź.	Sprawozdania staty tyczne miesięczne w jęz. pol. i franc
2. Warszawa	" " " " " "
3. Warszawa	" " tygodniowe " " "
4. Kraków	" " miesięczne " " "
5. Lublin	" " " " " "
6. Lublin	" " tygodniowe " " "
7. Sosnowieć	" " miesięczne " " "
8. Sosnowieć	" " tygodniowe " " "
9. Białystok	" " " " " "
10. Poznań	Wiadomości " miesięczne
11. Wiedeń	Wochenberichte der Statistischen Abteilung des Wiener Magistrats
12. Wrocław	Monatsberichte des Statistischen Amtes der Stadt Breslau
13. Lipsk	Statistische Monatsberichte der Stadt Leipzig
14. Halle	" " " Halle
15. Brema	Monatsberichte des Bremischen Statistischen Amtes
16. Gdańsk	Statistische Mitteilungen der freien Stadt Danzig
17. Monachjum	Statistische Vierteljahresberichte der Stadt München
18. Zürich	Vierteljahresberichte des Stat. Amtes der Stadt Zürich
19. Paryż	Bulletin décadaire de statistique Municipale de la Ville de Paris
20. Amsterdam	Bulletin mensuel du Bureau de statistique de la Ville d'Amsterdam (w jęz. francuskim i holenderskim)
21. Warszawa	Miesięcznik Statystyczny G. U. S. (w jęz. franc. i polskim)
22. Warszawa	Miesięcznik Pracy G. U. S. " " " "
23. Warszawa	Buletyn Wydz. Stat. Departamentu Apropowizacji Min. b. Dzielnicy Pruskiej

24.	Warszawa	Biuletyn Ministerstwa Zdrowia Publicznego
25.	Berlin	Wirtschaft und Statistik herausgegeben vom Statistischen Reichsamt (miesięcznik)
26.	Paryż	Journal de la Société de Statistique de Paris (miesięcznik)
27.	Haga	Bulletin mensuel de l'office permanent de l'Institut International de Statistique
28.	Paryż	Bulletin de la Statistique Générale de la France et du Service d'observation de Prix
29.	Praga czeska	Československý statistický věstník
30.	Praga czeska	Zprawy Státního Úřádu Statistického
31.	Praga czeska	Statistický Přehled zahraničního obchodu.

II EKONOMJA.

1.	Warszawa	Przegląd gospodarczy (dwutygodnik)
2.	Warszawa	Przemysł i handel (tygodnik)
3.	Wiedeń	Berichte aus den neuen Staaten (tygodnik)
4.	Warszawa	Ekonomista (kwartalnik)

III PRAWO, ADMINISTRACJA, ZAGADNIENIA KOMUNALNE.

1.	Łódź	Dziennik Zarządu m. Łodzi
2.	Warszawa	Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej
3.	Warszawa	Samorząd miejski--Biuletyn Zarządu Związku Miast Polskich (miesięcznik)
4.	Warszawa	Dziennik Zarządu m. Warszawy
5.	Płock	" " " " Płocka
6.	Warszawa	Gmina (dwutygodnik)
7.	Warszawa	Nasza Gmina (dwutygodnik)
8.	Wiedeń	Amtliche Nachrichten des D.-Oesterreichischen Staatsamtes für soziale Verwaltung (miesięcznik)
9.	Wiedeń	Oesterreichische Städtezeitung

IV HIGIENA.

1.	Warszawa	Biuletyn Dyrekcji służby zdrowia publicznego Min. Spraw Wewn. i Biuletyn Min. Zdrowia Publicznego.
2.	Genewa	Revue Internationale d'Hygiène Publique (miesięcznik).

V. ZAWODOWE.

1.	Warszawa	Związkowiec.
2.	Warszawa	Świat Pracy.
3.	Warszawa	Kolejarz Związkowiec.
4.	Warszawa	Robotnik Budowlany.
5.	Warszawa	Cukrownik.
6.	Warszawa	Sprawa robotnika przemysłu skórzanego.
7.	Warszawa	Robotnik Drzewny.
8.	Poznań	Trybuna robotnicza -- tygodnik.
9.	Berlin	Korrespondenzblatt des Allgemeinen Deutschen Gewerkschaftsbundes (tygodnik).
10.	Wiedeń	Die Gewerkschaft (tygodnik).
11.	Paryż	Voix du peuple (miesięcznik).

VI. JĘZYKOZNAWSTWO.

1.	Kraków	Poradnik Językowy (miesięcznik).

B. KSIĄŻKI.**I. STATYSTYKA OGÓLNA****a) w języku polskim.**

inwent.	AUTOR	TYTUŁ DZIEŁA	Wydawca	Miejsce i wydania	ROK
6	Grabowski Edw.	Podręcznik statystyki	Gebet. i Wolf	Warszawa	1917
9	Grabski Wład.	Rocznik statyst. Królestwa Polskiego 1914	Kasa Mianowskiego.	"	1915
13	Krzyżanowski i K. Kumaniecki	Statystyka Polski	Pol. Tow. Stat	Kraków	1915
14	Maciesza dr. A.	Atlas stat. Król. Polskiego	Autor.	Płock	1907
17	Romer E.	Atlas Polski	Polskie Spółki Oszczędn. i Pożycz.	Warsz. Kraków	1916
18	Romer E. i S. Weinfeld	Roczn. Polski (tabl. stat.)	Autorzy.		
412	—	Rocznik statyst. Rzeczyp. Polskiej 1920/21	Gł. Urząd Statystyczny	Warszawa	1921
431	—	Rocznik Wydziału Statystycznego Magistratu m. Sosnowca 1920 r.	Magistrat	Sosnowiec	1921
276	Staszic Stan.	O statystyce Polski	M. Arct	Warsz. Kraków	1899 1916
25	Strasburger Ed	Roczn. statyst. Królestwa Polskiego 1915 r.	Kasa Mianowskiego	Warszawa	1916
38	—	Statystyka m. Krakowa zeszyt VII	Magistrat	Kraków	1900
		" IX część I	"	"	1905
		" " część II	"	"	1907
		" X	"	"	1908
		" XI	"	"	1909
458	—	Sprawozdania miesięczne m. Wilna (lipiec, sierpn., wrzesień, październik, listop., grudzień 1919).	Magistrat	Wilno	1920
279	Witkowska Helena i Ludomir Sawicki	Nauka o Polsce współczesnej	M. Arct	Warszawa	1920
187	—	Wielki Lwów.	Magistrat	Lwów	1920
33	Załęski Witold	Król. Polskie pod względem statyst. część II.	Kasa Mianowskiego	Warszawa	1901

b) w języku francuskim.

103	—	Amsterdam au point de vue démographique et hygienique	Bureau municipal de statistique	Amsterdam	1913
393	—	Annuaire statistique de la ville d'Amsterdam 1919	Bureau municipal de statistique	"	1921
155	—	Annuaire statistique de la Belgique pour 1914	Ministère de l'Intérieur	Bruxelles	1920
457	—	Annuaire statistique hongrois 1915	Office central de statistique	Budapest	1921
342	—	Annuaire statistique de la ville de Paris	Statistique municipale	Paris	1920

№ invent.	AUTOR	TYTUŁ DZIEŁA	Wydawca	Miejsce i wydania	ROK
396	—	Annuaire statistique de la Ville de Stockholm . Annuaire International de statistique	Bureau municipal de stat.	Sztokholm	1920
349	—	I. Etat de la population (Europe) .	L'office permanent de	Kaga	1916
350	—	III. Etat de la population (Amerique) .	l'institut international de statistique.	"	1919
351	—	IV. Mouvement de la population (Amerique) .	"	"	1920
352	—	V. Etat et mouvement de la population (Afrique, Asie, Océanie) .	"	"	1921
353	—	VI. Salaires et durée du travail. Conventions collectives. Chômage. Placement. Syndicats ouvriers et patronaux. Grèves et Lock-outs.	"	"	1920
354	—	VII. Enseignement primaire. Agriculture. Postes, Télégraphie et Téléphone. Sociétés Anonymes. Coopératives. Habitations. Indices des Prix de Gros. . .	"	"	1920
355	—	VIII. Statistique des Finances d'Etat. Statist. de la Production. Cours des Changes. . .	"	"	1921
411	—	II. Mouvement de la population (Europe) .	"	"	1917
359	—	Bureau central de statist. des Pays-Bas. . .	Bureau central de statist.	"	1921
891	—	Le bureau municipal de statist. (Amsterdam) .	Bureau municipal de stat.	Amsterdam	1919
894	—	Principales données démographiques sur les Pays-Bas. . .	"	"	1919
418	—	Statistique de la ville de Helsingfors 1915-1917. Navigation. . .	Bureau de statistique de la ville	Helsingfors	1919
422	—	Statistique de la ville de Helsingfors 1919. Statistique sanitaire et médicale. . .	"	"	1921
c) w języku angielskim.					
404	—	The Stateman's Year-Book 1920 . . .	sir John Scott M. Epstein	London	1921

Treść numeru 4-ego:

Znaczenie gazownictwa w miastach.—

Dane statystyczne o nieruchomościach obciążonych pożyczkami T-wa Kred. m. Łodzi w latach 1918 1919 i 1920.—

Dział sprawozdawczy:

Sprawozdanie z działalności Wydz. Zdrów. Publ. w m. listopadzie.—

Obwieszczenia i okólniki:

Okólnik 1 o reorganizacji i adresach wydziałów magistratu.—

Kronika miejska.— Z życia miast polskich.—

Katalog Biblioteki Wydz. Statystycznego.—

OGŁOSZENIE.

Magistrat m. Łodzi niniejszym ogłasza konkurs na stanowisko kierownika inspekcji budowlanej przy Magistracie m. Łodzi z poborami urzędników miejskich 2 kategorii (bez specjalnej umowy, z 3 miesięcznym obustronnym wypowiedzeniem.

Kandydat winien posiadać:

1. tytuł inżyniera-budowniczego lub architekta, mającego prawo prowadzenia wszelkich robót budowlanych i podpisywania planów,

2. conajmniej 5-cio-letnią praktykę budowlaną,

3. praktykę biurową (możliwie komunalną),

4. polską przynależność państwową.

Oferty z krótkim życiorysem i odpisami świadectw z odbytych studjów i praktyk należy kierować do Prezydenta m. Łodzi, Magistrat plac Wolności № 14.

Termin składania ofert upływa w dniu 15 lutego 1922 r.

MAGISTRAT m. ŁODZI.

Łódź, dnia 14 stycznia 1922 r.

Licytacje przymusowe.

Dnia 25 stycznia 1922 r. od godz. 9-ej rano odbędą się licytacje przy ul.:

Skwerowa 8, kredens, róg Promyka i Żelaznej 58, szafa, Konstantynowska 77, zegar, Cmentarna 1 kapa, Cmentarna 1. stół, Pieprzowa 12, kapa. Pieprzowa 7, obrus, Młynarska 16, dwa słupki do kwiatów, Konstantynowska 49, szafa, Lutomska 95, kapa, Zawadzka 16, lustro, Południowa 58, szafa, Piotrkowska 14, krzesło, Zawadzka 52, szafy, Nowomiejska 21, żelazko, Zawadzka 16a lustro.

Dnia 26 stycznia 1922 r. od godz. 9-ej rano odbędą się licytacje przy ul.:

Nawrot 13, sztuka, Piotrkowska 96, kasy ogniotrwałe, Wólczńska 139, pianino.

Wydawnictwo Zarządu Miasta Łodzi.

Odbito w tłoczni B-ci Holcman w Łodzi. ul. Zawadzka № 7.